

Odla svamp

Ostronskivling

Ett sätt att upptäcka svampars sporer är att lägga en svamphatt med undersidan nedåt på ett papper. Har svampen ljusa sporer används ett mörkt papper och har den mörka sporer används ett vitt papper. Är du osäker på sporfärgen, lägg ett svart och ett vitt papper intill varandra och lägg hatten mitt på skarven. Sporavtrycket kan fixeras med hjälp av fixativ och ramas in. På bilden t.v. syns mönstret av portabellohattens skivor som bildas av sporena.

I skogen finns det inte bara stora hattsvampar. De flesta svampar är små och oansenliga, men vissa går att odla och studera närmare på labb. För svampodling behöver man petriskålar med maltagar. Se fullständig beskrivning av försöken på www.biorekurs.uu.se, i anslutning till Bi-lagan nr 2 2011.

👉 Bild av blad

I trädens blad finns det svamp, bland annat jästsvampar. En rolig undersökning är att med vaselin fästa blad i locket av en petriskål med maltagar. Sporer och mycelfragment kommer att ramla ner och börja växa och bilda en kopia av bladet. Bäst resultat får man med färskt blad på hösten.

👉 Svamp i och på barr

Gran- och tallbarr har en rik flora av olika svampar. Det är svårt att artbestämma dessa svampar, men odlar man upp dem på agarplattor är vissa mörka och andra ljusa. Mörka svampar lever utanpå barret, epifytiskt. De ljusa svamparna lever inne i barret, endofytiskt. Inne i barret behöver svampen inte något pigmentskydd mot UV-strålning och är därför ofärgad. Svamparna inne i barren infekterar granbarren första året men börjar inte växa till förrän barret dör efter kanske 6-8 år. När sådana svampar odlas upp på maltagar har de en långsam tillväxt. De epifytiskt växande svamparna är däremot snabbväxande och tar över helt om man inte steriliserar barren.

👉 Vem är jag?

Svampar kan skilja på själv och icke själv. Tittar man noggrant på ett dött barr kan man se tunna tvärgående linjer. Linjerna avgränsar en svampindivid. Odlar man upp svampar från barr på maltagar växer de till sig och det syns tydligt om det finns flera individer i ett barr, se bild höger. Växer mycelet ihop är det samma individ, men bildas det en tydlig zon mellan svamparna är det olika individer. Det här kan även testas med ostronskivling från affären. Se bild nedan till höger.

Underlaget till undersökningarna på detta uppslag kommer från laborationer utarbetade vid SLU av Anders Dahlberg, Eva Damm och Lena Jonsson. Vi har även fått värdefull hjälp av Eva Damm, Inst. för biologisk grundutbildning, Uppsala universitet.

T.v. ekblad, fäst med vaselin i petriskålens lock, t.h. rosa kolonier av jästsvampar på maltagar. Jästsvamparna kommer från bladytan och har fallit ner och bildat kolonier på maltagarplattan.

Endofytiskt (ljusa) och epifytiskt (mörka) svampar odlade från granbarr. Den förstörade bilden nedan visar flera svampindivider som växt ut från granbarret. Varje individ avgränsas av en mörk linje.

Förstoring av granbarr med flera svampindivider. Pilen visar två linjer tät intill varandra där två individer möts.

Petriskål med tre granbarr (pilar) men bara två svampindivider. Gränsen går där det har bildats en svart linje.

Ostronskivling inköptes från två affärskedjor och små bitar från svamparna placerades på en maltagarplatta (se pilar). Mycelet växer ihop och någon mörk linje bildas inte, fruktkropparna kommer alltså från samma svampindivid.

Februari 2012

Måndag Tisdag Onsdag torsdag Fredag Lördag **Söndag**

v. 5	30	31	Max, Maximilian 1	Kyndelmässodagen 2	Disa, Hjördis 3	Ansgar, Anselm 4	Agata, Agda 5
v. 6	Dorotea, Doris 6	Rikard, Dick 7	Berta, Bert 8	Fanny, Franciska 9	Iris 10	Yngve, Inge 11	Evelina, Ery 12
v. 7	Agne, Ove 13	Valentin 14 Alla hjärtans dag	Sigfrid 15	Julia, Julius 16	Alexandra, Sandra 17	Frida, Fritiof 18	Gabriella, Ella 19
v. 8	Vivianne 20	Hilding 21 Fettisdagen	Pia 22 Askonsdagen	Torsten, Torun 23	Mattias, Mats 24	Sigvard, Sivert 25	Torgny, Torkel 26
v. 9	Lage 27	Maria 28	Skottdagen 29	1	2	3	4

Skogslänkar

På nätet finns läsning och material att hämta med anknytning till skog:

www.un.org

Läs mer om det internationella skogsåret på FN:s engelska webbsida.

www.skogsaret.se

Bakom sidan finns ett 30-tal aktörer, bland annat organisationer och myndigheter. Här presenteras bland annat ett rikstäckande kalendarium med aktiviteter med anknytning till skog.

www.skogeniskolan.se

Här finns många övningar att göra i klassrummet och i skolskogen. Målet är koppla samman teori och praktik för att öka lärares och elevers intresse för, och kunskap om skog.

www.skogsstyrelsen.se

Skogsstyrelsen är en statlig myndighet som ansvarar för att den svenska skogspolitiken förs ut och förverkligas i praktiken av de som äger och brukar skogen. Säljer litteratur som berör skogen.

www.snf.se

Naturskyddsföreningen sprider kunskap bland annat om skogen och arrangerar även fortbildning för lärare med skog som tema.

www.wwf.se

På Världsnaturfondens hemsida finns ett särskilt lärarrum med material, fortbildningar och aktiviteter.